

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2019/20:MJU5

Förbättrat genomförande av avfallsdirektivet

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändringar i miljöbalken.

Lagförslaget innebär ändringar i miljöbalken i syfte att förbättra genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (2008/98/EG) av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv (avfallsdirektivet).

I lagförslaget införs en ny bestämmelse som innebär att en sådan verksamhet för behandling av avfall som är tillstånds- eller anmälningspliktig endast får tillåtas om det finns skäl att anta att den planerade behandlingen kommer att uppfylla vissa krav i 15 kap. miljöbalken. Vidare förtydligas vad som är en biprodukt så att lydelsen bättre överensstämmer med lydelsen i avfallsdirektivet. Ändringarna innebär även att innebörden av uttrycket ”bortskaffa avfall” ändras så att det blir tydligt att det omfattar även förberedande åtgärder inför bortskaffandet. Bestämmelsen om hur avfall ska hanteras preciseras så att den som hanterar avfall ska se till att hanteringen inte skadar eller orsakar risk för skada på människors hälsa eller miljön. I bestämmelsen anges även exempel på omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen. Slutligen införs ett krav på att en dom som omfattar tillstånd att behandla avfall ska innehålla de villkor som behövs när det gäller åtgärder för avslutande av verksamheten och efterbehandling.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

Ingen motion har väckts med anledning av propositionen.

Behandlade förslag

Proposition 2019/20:22 Förbättrat genomförande av avfallsdirektivet

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden.....	5
Förbättrat genomförande av avfallsdirektivet.....	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	7
Propositionen	7
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Förbättrat genomförande av avfallsdirektivet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2019/20:22.

Stockholm den 12 november 2019

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Kristina Yngwe

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kristina Yngwe (C), Maria Gardfjell (MP), Louise Meijer (M), Hanna Westerén (S), Isak From (S), Runar Filper (SD), Magnus Manhammar (S), Betty Malmberg (M), Martin Kinnunen (SD), Malin Larsson (S), Marlene Burwick (S), Nina Lundström (L), Mats Nordberg (SD), Marlène Lund Kopparklint (M), Kjell-Arne Ottosson (KD), Magnus Ek (C) och Jon Thorbjörnson (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utskottet regeringens proposition 2019/20:22 Förbättrat genomförande av avfallsdirektivet.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut redovisas i bilaga 1, och regeringens lagförslag redovisas i bilaga 2.

Lagförslaget har granskats av Lagrådet.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i miljöbalken i syfte att förbättra genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (2008/98/EG) av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

Utskottets överväganden

Förbättrat genomförande av avfallsdirektivet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i miljöbalken.

Bakgrund

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv syftar till att skydda miljön och människors hälsa genom att förebygga eller minska de negativa följderna av generering och hantering av avfall samt minska resursanvändningens allmänna påverkan och få till stånd en effektivisering av denna användning. Direktivet har genomförts i svensk rätt bl.a. bland annat med bestämmelser i miljöbalken, avfallsförordningen (2011:927) och miljötillsynsförordningen (2011:13).

Europeiska kommissionen har granskat det svenska genomförandet av avfallsdirektivet i dess ursprungliga lydelse. Enligt en formell underrättelse från kommissionen i december 2016 anser kommissionen att det finns brister i genomförandet. Sverige svarade på den formella underrättelsen den 9 februari 2017 och åtog sig då att göra ändringar och förtydliganden (dnr M2016/02933/R). I ett motiverat yttrande i mars 2019 anger kommissionen att vissa artiklar fortfarande inte är korrekt genomförda. Sverige svarade på det motiverade yttrandet den 8 maj 2019 och angav sammanfattningsvis att arbete pågår för att förbättra och förtydliga genomförandet (dnr UD2019/04120/RS).

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen att bestämmelsen om biprodukter i 15 kap. miljöbalken utformas så att den bättre ansluter till artikel 5 i avfallsdirektivet. Ett ämne eller föremål som uppkommit i en produktionsprocess där huvudsyftet inte är att producera ämnet eller föremålet ska anses vara en biprodukt i stället för avfall, om

1. det är säkerställt att ämnet eller föremålet kommer att fortsätta att användas
2. ämnet eller föremålet kan användas direkt utan någon annan bearbetning än den bearbetning som är normal i industriell praxis
3. ämnet eller föremålet har producerats som en integrerad del i produktionsprocessen
4. den användning som avses i 1) inte strider mot lag eller annan författning och inte leder till allmänt negativa följder för miljön eller människors hälsa.

Regeringen föreslår att uttrycket ”bortskaffa avfall” ska innebära att göra sig av med eller förbereda för att göra sig av med något som är avfall utan att återvinna det eller utan att lämna det till någon som samlar in eller transporterar bort det. Den föreslås även att den som hanterar avfall ska se till att hanteringen inte skadar eller orsakar risk för skada på människors hälsa eller miljön. Särskild hänsyn ska tas till

1. den risk som hanteringen kan innebära för skada på vatten, luft, mark, växter eller djur,
2. de olägenheter som hanteringen kan innebära genom buller eller lukt,
3. den negativa påverkan som hanteringen kan ha på sådana särskilt skyddade områden som avses i 7 kap., på andra områden av särskild betydelse för miljön eller på landskapet i övrigt.

Regeringen föreslår vidare att en verksamhet för behandling av avfall som är tillstånds- eller anmälningspliktig endast får tillåtas om det finns skäl att anta att den planerade behandlingen av avfallet kommer att uppfylla kraven i 15 kap. 11 § miljöbalken på hur avfall ska hanteras.

I propositionen föreslås även att miljöbalkens bestämmelser i 22 kap. om vad en dom som omfattar tillstånd till en verksamhet som återvinner eller bortskaffar avfall ska innehålla kompletteras på så sätt att även de villkor som behövs i fråga om åtgärder för avslutande av verksamheten och efterbehandling ska ingå. Bestämmelserna formuleras så att de ansluter bättre till lydelsen i avfallsdirektivet. Överlappande bestämmelser om avslutande av en deponiverksamhet och efterbehandling av sådan verksamhet tas bort.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts någon motion med anledning av propositionen. Utskottet anser att riksdagen bör bifalla propositionen och anta regeringens lagförslag av de skäl som framförs i propositionen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

*Proposition 2019/20:22 Förbättrat genomförande av
avfallsdirektivet:*

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om miljöbalken

dels att 15 kap. 1, 6 och 11 §§, 22 kap. 25 a och 25 c §§ och rubriken närmast före 15 kap. 11 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 9 kap. 7 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

7 a §

En verksamhet för behandling av avfall som är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt detta kapitel eller föreskrifter som har meddelats med stöd av kapitlet får tillåtas endast om det finns skäl att anta att den planerade behandlingen kommer att uppfylla kraven i 15 kap. 11 §.

15 kap.

1 §²

Med *avfall* avses i detta kapitel varje ämne eller föremål som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med.

Ett ämne eller föremål ska anses vara en biprodukt i stället för avfall, om *ämnet eller föremålet*

1. har uppkommit i en produktionsprocess där huvudsyftet inte är att producera ämnet eller föremålet,

2. kan användas direkt utan någon annan bearbetning än den bearbetning som är normal i industriell praxis, och

Ett ämne eller föremål som uppkommit i en produktionsprocess där huvudsyftet inte är att producera ämnet eller föremålet ska anses vara en biprodukt i stället för avfall, om

1. det är säkerställt att ämnet eller föremålet kommer att fortsätta att användas,

2. ämnet eller föremålet kan användas direkt utan någon annan bearbetning än den bearbetning som är normal i industriell praxis,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/851.

² Senaste lydelse 2016:782.

3. kommer att fortsätta att användas på ett sätt som är hälso- och miljömässigt godtagbart och som inte strider mot lag eller annan författning.
3. ämnet eller föremålet har producerats som en integrerad del av produktionsprocessen, och
4. den användning som avses i 1 inte strider mot lag eller annan författning och inte leder till allmänt negativa följder för miljön eller människors hälsa.

Ett ämne eller föremål som har återvunnits och uppfyller krav i fråga om fortsatt användning enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 39 eller 40 § upphör att vara avfall.

6 §³

I detta kapitel avses med

återvinna avfall: att vidta en åtgärd som innebär att avfall kommer till nytta som ersättning för något annat material eller förbereder det för en sådan nytta eller en åtgärd som innebär att avfall förbereds för återanvändning,

förbereda avfall för återanvändning: kontrollera, rengöra eller reparera något som är avfall så att det kan återanvändas utan ytterligare behandling,

materialåtervinna avfall: uppbeta avfall till nya ämnen eller föremål som inte ska användas som bränsle eller fyllnadsmaterial,

bortskaffa avfall: göra sig av med något som är avfall utan att återvinna det eller utan att lämna det till någon som samlar in eller transporterar bort det, och

bortskaffa avfall: göra sig av med eller förbereda för att göra sig av med något som är avfall utan att återvinna det eller utan att lämna det till någon som samlar in eller transporterar bort det, och

behandla avfall: återvinna eller bortskaffa avfall.

Avfallsinnehavarens ansvar

Hantering av avfall⁴

11 §⁵

Den som *innehär* avfall ska se till att *avfallet hanteras på ett sätt som är godtagbart med hänsyn till människors hälsa och miljön.*

Den som *hanterar* avfall ska se till att *hanteringen inte skadar eller orsakar risk för skada på människors hälsa eller miljön. Särskild hänsyn ska tas till*

1. *den risk som hanteringen kan innebära för skada på vatten, luft, mark, växter eller djur,*

³ Senaste lydelse 2016:782.

⁴ Senaste lydelse 2016:782.

⁵ Senaste lydelse 2016:782.

2. de olägenheter som hanteringen kan innebära genom buller eller lukt, och

3. den negativa påverkan som hanteringen kan ha på sådana särskilt skyddade områden som avses i 7 kap., på andra områden av särskild betydelse för miljön eller på landskapet i övrigt.

En bestämmelse om att producenter kan ges skyldighet att hantera avfall finns i 12 §. Bestämmelser om att kommuner har och kan ges skyldighet att hantera avfall finns i 20 och 22 §§.

22 kap.

25 a §⁶

En dom som omfattar tillstånd att *återvinna eller bortskaffa* avfall eller att *lagra avfall i samband med en sådan behandling* ska dessutom alltid innehålla

1. *en förteckning över de kategorier av avfall och den totala mängd avfall som får lagras, återvinnas respektive bortskaffas,*

2. *uppgift om den metod för att lagra, återvinna eller bortskaffa avfall som ska tillämpas, och*

3. *de villkor som behövs i fråga om åtgärder för att övervaka och kontrollera att de skyldigheter som gäller för verksamheten uppfylls.*

En dom som omfattar tillstånd att *behandla* avfall ska dessutom alltid innehålla

1. *uppgift om avfallstyper och mängder av avfall som får behandlas,*

2. *uppgift om den behandlingsmetod som ska tillämpas på avfallet,*

3. *de villkor som behövs i fråga om åtgärder för att övervaka och kontrollera att de skyldigheter som gäller för verksamheten uppfylls, och*

4. *de villkor som behövs i fråga om åtgärder för avslutande av verksamheten och efterbehandling.*

25 c §⁷

En dom som omfattar tillstånd att bedriva verksamhet med deponering av avfall ska dessutom alltid innehålla

1. *uppgift om vilken av deponiklasserna farligt avfall, icke-farligt avfall eller inert avfall som tillståndet avser,*

2. *de villkor som behövs i fråga om åtgärder före och under driften av deponin,*

2. *de villkor som behövs i fråga om åtgärder före och under driften av deponin, och*

⁶ Senaste lydelse 2016:782.

⁷ Senaste lydelse 2011:734.

3. de villkor som, enligt vad som kan förutses när tillståndet ges, behövs i fråga om avslutning av deponin, och

4. de villkor som behövs i fråga om skyldighet att rapportera om typer och mängder av avfall som har deponerats.

3. de villkor som behövs i fråga om skyldighet att rapportera om *avfallstyper* och mängder av avfall som har deponerats.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.